

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, velja za celo leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od peterostopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Dr. Šusteršičev shod v Ribnici.

II.

Po »Slovenca« je Šusteršič rekel na nedeljskem shodu: »Ali imajo liberalci pravico sedaj reči, da se jim ljudstvo smili, ko 40 let, odkar so imeli gospodarstvo v rokah, niso nič storili za ljudstvo? (Klici: »Ne, nimajo pravice!«) Liberalci hočejo v rokah obdržati neomejeno gospodarstvo, oni hočejo ukazovati, kmet pa naj bo še dalje njih tlačan.«

Kdo pa je odpravil tlako, mar duhovni, kateri je še sedaj ne izpuste iz rok? Liberalizem in napredek sta rešila našega kmeta gospodarske tlake in ga morata rešiti tudi duševne.

Trditev, da se v 40 letih ni ničesar storilo za ljudstvo, je pa prav navadna lumparija, izbruh hudobnega ala na pol blaznega človeka. Tako očitanja, s katerimi se hočejo prikrihati nevspehi in stagniranje, nastalo vsled tega, ker je Šusteršič vpeljal obstrukcijo v deželnem zboru ali kakor pravi, kolibo razbil, so le tam mogoča, kjer je govornik prepričan, da zna aranžerji shoda ravno tako slepiti ljudstvo in lagati, kakor oni in da je večina zborovalcev nerazodna ali pa tako vstrahovana, da se javno ne upa ganiti. Šusteršičevi shodi in še bolj »Slovenčeva« poročila o teh shodih, se odlikujejo posebno z raznimi vmeskljici, kateri gotovo ne izvirajo od kmeta. V Ribnici daje znamenje in takt za taka pritrditvanja za deželnozbornski, ofreht poseben vneti kapelmajster Brešar, kateri je tudi predlagal zaupnico poslancem za katoliški koncert v deželni kolibi. Ako še ne gre vse gladko po taktu, pa še g. Štefe pridene v svojih poročilih.

V deželnem zboru se tedaj 40 let ni ničesar storilo za ljudstvo ali za kmeta. Ako spadajo advokati, notarji, uradniki in duhovniki tudi med ljudstvo, nam Šusteršič ni pojasnil.

Predvsem je neresnično, da so imeli liberalci 40 let gospodarstvo v rokah, pač pa je resnica, da so konservativni in napredni slovenski poslanci do leta 1889. navadno in v gospodarskih vprašanjih tudi še pozneje skupno delovali in da je v tem oziru redko prišlo do nasprotstev. Ako tedaj Šusteršič trdi, da se ničesar storilo za ljudstvo, zadeva ta graja ravno tako sedanje in bivše konservativne, kakor napredne poslance.

Poslanci: Janez Bleiweis, Lovro Toman, Costa, Svetec, Razlag, Zarnik, Murnik, Poklukar, Pakiž, Grasselli, Detela, Klun, Kersnik, Šuklje, Samec, Povše, Žitnik, Majaron, Lenarčič itd. so morali torej, da ne govorimo o Hribarju in Tavčarju, biti, oziroma so še veliki nevedneži in lenuhi ali pa naravnost sovražniki ljudstva, da v tolikih letih niso ničesar storili zanj. Naposled so, ako abstrahiramo narodnost, za katero se Šusteršič še itak ni nikoli brigal, tudi nemški poslanci Apfalter, Schwegel, Barbo, Langer in drugi sami posestniki, gotovo večkrat po učevali in razmotrivali vprašanje zaradi povzdige kmetijstva, preden se je pokazala Šusteršičeva zvezda na nebu.

Kaj se je vse zgodilo na Kranjskem v 40. letih! Zgradile so se gorajska, kamniška, vrhniška in dolenska železnica, mnogo cest in mostov (samo ob Savi trije), neštevitih šolskih poslopij in mnogo vodovodov. Storilo se je mnogo za obnovo in opustošenih vinogradov, za pogozdovanje Krasa, odvajanje škodljivih vod, za izboljšanje živinoreje in kmetijstva sploh. Nastanili so se okrožni zdravniki, zgradile vzorne bolnišnice v Ljubljani, v Kandiji, v Krškem in drugod ter se tako izboljšalo zdravstvo. Uravnal in izničil se je zemljiški davček, kateri je leta 1869. znašal 868 tisoč gold., leta 1898. pa samo še 486.000 gold., tedaj 44% manj. Posebno

v ribniškem in velikolaškem okraju so se gradile poleg železnice Turjaška in Lužarska cesta in cesta iz Sodražice na Hrib ter se vsaj nekoliko storilo za odvajanje vod.

To je tedaj tisti Brešarjev knof ali Šusteršičev nič, ki se predbaciva liberalcem. Ako imajo njegovi zborovalci količjak svoje misli in sodbe, ne morejo tajiti, da so se navedene naprave in akcije vršile na korist ljudstvu. Res je, da napredni poslanci sami niso vsega tega storili, ravno tako je pa tudi res, da se imamo za te reči zahvaliti resnemu skupnemu delovanju obeh strank. Smili se nam ubogi Primož Pakiž, kateri je menda že 30. leto deželni poslanec in ki je v zadnji seji deželnega zbora leta 1901. povdarjal, da sta s tovarišem Višnikarjem zastopala ljudstvo v vsakem oziru pridno, pošteno in delavno. Bila sta v lokalnih vprašanjih navadno jedina, samo glede kolodvorov, pri katerih ni mogoče vstreti vsem zahtevam, nista popolnoma soglašala. Sedaj je pa moral slišati iz ust svojega brezobzirnega poveljnika, da se ni ničesar storilo! Vsakdo čuti, da ta graja zadeva tudi njega.

Ako nekaterim Ribničanom ne ugaja ribniški kolodvor, ki sta ga rešila Šuklje in Višnikar, se ga lahko ogibljejo, ako jim ne tekne voda iz liberalnega knofa, iz katerega jo jemajo tudi v župnišču, jim je na razpolago umazana Ribnica, in ako žalujejo po vodi, katera je ob nalihi pritiskala do njihovih pragov in preplavljala zemljišča, lahko zamaše žlebiški knof (kanal).

To je tedaj tisti knof, ki se očita liberalcem, da ga delé ljudstvu.

Gospod ribniški dekan, kateremu naprednjaki do sedaj niso odrekli osebnega spoštovanja ter so skušali z njim ohraniti neki modus vivendi, nam bode oprostil, da ga ne moremo smatrati tako naivnim, da je mislil, da bodo ribniški naprednjaki votirali zaupnico tako brezvestnemu demagogu, kakor je dr. Šusteršiču.

Končno naj omenimo še jedno

stvar, katera je sicer že 6 let stara ter nima danes nikakega pomena več, a jo naši ljubeznivi dušni pastirji še vedno pri vsaki priliki pačijo in pregrevajo, kadar mislijo, da je treba Višnikarju katero zasoliti. Poslednji je kot državni poslanec po njemu najbolj neljubem naključju zamudil državnozbornsko sejo dne 5. januarja 1897., ko se je glasovalo za 1100 gold., za že leta 1895. dovoljene slovenske paralele na gimnaziji v Celju, — Šusteršičevemu »fremdes Gebiet«.

»Slovenčev« dopisnik zopet trdi, da je g. dr. Schiffer g. Višnikarja na vso moč silil, da naj gre na Dunaj, da pa tega ni hotel storiti. Prečistiti gospod! To je zopet že večkrat prežvečena laž! Leta 1897. je bil državni zbor nenavadno hitro sklican že na 4. januarja. Znano je, da imajo poslanci ravno ob novem letu navadno dovolj opraviti doma, uradniki v uradu. Ker ni nihče pričakoval, da pride Celje že 5. januarja na vrsto, je sklenil g. Višnikar, kateri je v 14 letih manj sej zamudil, kakor Šusteršič v jedni daljši seji, da odpotuje šele 6. januarja. Dne 4. zvečer ob 6¹/₂ uri, ko je bil vlak že odšel, pa prejme z Dunaja brzojavko, da bo drugi dne (5. januarja) že glasovanje. Razgovarjal se je res z dr. Schifferjem in drugimi o tem, kako bi bilo mogoče, še tisti večer priti iz Ribnice v Ljubljano do 11¹/₂ ure, ko odhaja brzovlak na Dunaj. Vprašal je tudi gospodarja, pri katerem bi bilo mogoče dobiti konje, a odgovoril je, da jih mora krmiti vsaj eno uro in da ponoči v štirih urah in brez počitka ni priti v Ljubljano. Ker tedaj v Ribnici ne stoji fjakarji na cesti, še manj pa v Laščah ali na Turjaku, da bi se mogel takoj prevesti, in ker se ponoči tudi brzojavno ni mogel naročiti voz, mu ni bilo mogoče priti pravočasno na Dunaj, da bi se udeležil seje 5. januarja, katera se je pričela ob 10. zjutraj, in glasoval za celjsko gimnazijo, kar je že dvakrat preje storil.

Pri tej seji pa ni manjkalo samo njega, ampak mnogo drugih poslancev, bilo je navzočih samo 207, iz Dalmacije samo jeden. Tudi vse časti vredna poslanca dr. Laginja in Nabergerja nista prišla, a njih ni nihče obiral. Zahtevana svota 1100 gld. za Celje se je zavrnila s 109 zoper 98 glasov, manjkalo je torej do večine 12 glasov, katerih pa jeden poslanec ni mogel nadomestiti. Resultat bi bil popolnoma jednak, ako bi bil Višnikar še tako dirjal ponoči v Ljubljano. Izmed 63 poljskih poslancev jih je bilo pri seji samo 22. Nasprotniki celjske slovenske gimnazije so že prvi dan porabili za nje ugodni položaj ter predlagali konec debate, tako da sta od 16 oglašanih govornikov govorila samo dva in da tudi poslanec Robič, ki se je najbolj potegoval za Celje, ni prišel na vrsto. Sicer glasovanje ni imelo nikakih posledic, ker so se slovenske paralele v Celju ohranile še danes, odklonil se je bil samo mali kredit 1100 gld. za učila in opravilo.

Toliko enkrat za vselej v pojasnilo prečistit obrekovalcem!

Dveletna vojaška služba.

Avstrijska kakor ogrska vojna uprava se sedaj bavi s proučevanjem dveletne vojaške službe. Poročilo ogrskega vojnega in finančnega odseka zahteva namreč od brambovskega ministra, da pri obravnavi nove vojne predloge v državnem zboru poroča, kako bi se dala uvesti dveletna vojaška služba.

Dveletna vojaška služba se splošno smatra kot moderna in današnjemu naravnemu razvoju primerna reforma, ki bi naj obistinila splošno vojno dolžnost ter prinesla gospodarske koristi. Ako pa nameravajo in splošno zahtevo pogledamo s treznega stališča, obeta prav malo izboljšanja, ako ne celo še večje obremenjenje.

Vzemimo, da je mirovno stanje naše armade določeno na 300.000 mož. Ako služi vsak vojak tri leta,

LISTEK.

Cvetje in osat s kaplanijskega zeljnika.

II.

Na veliko soboto se blagoslovi pisanka ali velikonočno jagnje. Domače ženstvo in iz bližin prinese zvečer v farno cerkev jerbese, napolnjene z vsakovrstnimi jedili; za oddaljene gre kaplan k podružnicam blagosloviti. Bogatejši kmetje si ga povabijo tudi na dom, ker bi deklet imele težavno v cerkev nositi. Zastonj se seveda ne blagoslovi, to ni v navadi pri našem stanu. Šel sem torej v poldrugo uro oddaljeno podružnico. Nazajgrede sem se imel ustaviti pri bogatem kmetu V. — Bilo je že pozno, ko sem odhajal od podružnice, in temno, ko sem se bližal h kmetu. Zdaj sem se spomnil, da je ministrant sicer vzel štolo, koretelj in kadilnico s kadilom, blagoslovljeno vodo imajo itak doma, a obrednika (rituale), kjer so molitve za blagoslovljenje, nisva vzela. Kaj zdaj? Nazaj po knjigo? To je

težko. Pri farni cerkvi je tudi že končano. »Korajža velja«, sem si mislil, »pred kmetom, ki ima pred menoj toli respekta, se nikakor ne smem blamirati. Kmet itak ne zna latinski.« Pogumno sem vstopil ter zmoli 50 predpisane molitve nad kruhom 160 spokorni psalm »Miserere mei Deus«, ki ga vsak duhovnik mora velikokrat moliti v brevirju, torej ga tudi na pamet zna, potem še nekaj drugih znanih latinskih molitvic, prekrižaval sem meso, jajca, hren, končno še vse poskropil in pokadil. Kmet je debelo gledal in se čudil, kako je »gospod« učen, da vse zna »iz fraj glave«, zahvalil in plačal, v strahu božjem vse pojedel in — nič se mu ni zgodilo. (Tanko-vestnim ljudem pa moram omeniti, da sem za ta greh že dobil odvezo.)

Darvinizem je sicer prepovedal cerkev, a v praksi se isti vendar proizvaja kjekod po farovžih — po ljubezni do psov in maček. Ni posebnost okusno, ako župnik servira svojem okrožniku psu ali mački z mize jedi. Na dveh kaplanijah sem doživel kaj takega, a molčal sem radi ljubega miru. Drugače, pamet

neje si je znal v enakem slučaju pomagati neki moj kolega. Njegov župnik je imel starega mačka, ki ga je nad vse imel rad. Tudi Pio Nono je imel rad mačke in povestnica ve povedati, da je bil, ko so mu odvezli posvetno gospodarstvo, pisan maček edina tolažba v bridkih dneh njegovega življenja. Ko pa se je nekoč župnik za več dni odpeljal in maček se je zopet pritihoval h kosilu, je snel kaplan s stene razpelo, v drugo roko šibo ter, stegujoč v levici razpelo, izšibal neljubega sojedca. Zvečer in drugi dan je storil ravno tako. Prišedšemu župniku pa je pripovedoval, da je opazil na stari mačku, kakor bi ta bil obseden od hudega duha. In to se baje često pripeti, da stare mačke in stare ženske obsede hudi duh. »Kaj mi boste še vse natvezli,« je ugovarjal župnik, »kako mi to morete dokazati?« — »Čisto lahko. Kdor pred Bogom beži, ali nima ta hudiča v sebi?« In ko je ravno skozi vrata skočil v sobo maček, je kaplan takoj segel po razpelo na steni. A komaj je to zapazil maček, urno jo je popihal iz sobe, misleč, da ga čaka

enaka vaja s šibo kakor prejšnja dva dneva. »Imate že prav,« je dejal stari župnik, »maček mora proč!« In tako se je iznebil kaplan sitne živali.

V šoli je veselo med tem nedolžnim drobižem; ali nekatere matere mislijo, da imajo same angeljčke, dasi so to včasih pravcati peklenščeki. Tako sem imel v šoli nekega debeloglavega Roka — pravi izrodek pobalinske hudobnosti, a mati ga je vselej zagovarjala. Nekoč mi je nadučitelj pripravil zanj dve šibi, ki sem jih — izpustivši otroke iz šole, da ni pri — popolnoma uporabil na sedalu debeloglavega Roka. Drugi dan pa je prišel Rokov oče po maši pred kaplanijo, kjer mi je osorno povedal, da si ne pusti otroka tepsti. »Že prav, saj veste, kje je sodnija. Pravzaprav bi zaslužili še Vi, ker dajete svojemu razposajencu potuho« — in zaprl sem vrata, dasi je kručil Rokov oče tiščal noter. Ne vem, kako bi se mi godilo samemu ž njim. Oče ni tožil in po nekoliko tednih je prišel me prositi za odpustanje, češ, da je vse prezvedel in izpoznal, da sem pravično ravnal,

doma pa da ga je takrat Rok nagaal. »Zakaj pa me niste tedaj vprašali, kako je bilo,« sem mu dejal, »marveč ste me napadli in me niste pustili k besedi. Zdaj pa je vendar lepo od Vas, da ste vsaj zdaj izprevideli.« Rok si je namreč prinesel v šolo kos domačega črnega kruha. Ko pa so ob enajstih, ko je četrt ure počitka, otroci jedli semintja beli kruh ali celó žemljo, je nevoščljivi Rok potegnil iz svojega »cekra« svoj črni kos, pljunil nanj ter pred drugimi pravil: »Ako mi noče dati »ta stara« (mati njegova namreč) belega kruha ali dveh krajcarjev za žemljo, potem tega tudi ne maram« ter je zalučal kruh k peči v kotu. — Meni pa še dozda ni žal, da je Roka nekaj dni srbelo sedalo.

Kadar je v sorodstvu žegnanje ali kadar obhaja »sosed« svoj god, takrat se k njemu zberejo okoliški »bratje« in takrat se je »s ta veliko žlico«, zaliva pa se tudi primerno. Domači župnik in kaplan sedita zadnja pri mizi, gostom se prepustijo častni prvi prostori. Zdaj povem svoj doživljaj. Župnik je bil že častiljiv

pride na vsak letnik 100.000 mož. Toliko jih namreč vsako leto dosluži in toliko je treba vzeti novincev. Ker so službena leta v rezervi in deželni brambi pri nas devet let, imamo po devetih letih 900.000 izvežbanih vojakov. Ako se tedaj uvede dveletno službovanje pri istem stanju in isti vojaški obveznosti (12 let), izstopilo bi vsako leto 150.000 vojakov iz stalnega službovanja in ravno toliko bi se moralo potrditi novincev. Potemtakem bi bilo po desetih letih izvežbanih vojakov 1.500.000 tedaj skoro za polovico več kot pri triletnem službovanju. Vojna uprava bi pač bila s tem zadovoljna, ne pa davkoplačevalci.

Vojaška bremena bi se na ta način res pravičnejše razdelila, ker ima naša monarhija dovolj sposobnega materijala, ki se pa mora pri sedanjem stanju oproščati. Kajti mnogo sposobnih novincev se uvrsti dandanes v nadomestno rezervno, ki ali sploh ne dobijo vojaškega izvežbanja ali pa le nepopolno v 8 tednih. Ako pa se sprejme dveletno službovanje, se nadomestna rezerva popolnoma opusti. In kdo bo imel od tega koristi? Edino le vojna uprava, ki bo imelo vse potrjeno vojaštvo enako izvežbano v dveletnem službovanju.

Kakor so razmere sedaj, je le del vojaštva, ki mora nepretrgoma službovati tri leta, velik del jih pride v nadomestno rezervno, velik del zopet v deželno brambo, kjer je itak le dveletno službovanje, in še nadaljni del je takih, ki se odpustijo itak že po dveletni službi na dopust zaradi nadštevilnosti.

Ne sme se tudi prezreti, da imamo v sedanjem vojnem zakonu § 33. in 34., vsled katerih se oprasčajo triletni službe edini sinovi, samosvoji posestniki in oni, ki morajo vzdrževati maloletne brate in sestre. Po novem zakonu, ako se uvede dveletno službovanje, seveda tudi te olajšave popolnoma odpadejo, kar bo gotovo zelo britko za kmetijstvo.

Razun tega bodo vsled naraslega rezervnega stanja vsakoletne orožne vaje mnogo obsežnejše ter se bo k istim pozvalo mnogo več rezervnikov, kar vse stane ogromno denarja. Ker je za krajše službovanje treba intenzivnejšega in hitrejšega izvežbanja, napoveduje se zvišanje števila častnikov in čez postavno dobo službujočih podčastnikov kot inštruktorjev, vsak teh pa stane več kot 15 prostakov. In zopet bo treba denarja. Posamezni mož bo pač razbremenjen, zato pa bo moralo služiti mnogo več ljudi. Skupna bremena pa bodo za narode le še narasla, nikakor pa se ne bodo znižala.

Shod hrvaških opozicijskih strank.

Vsi idealni in optimistični hrvaški politiki komaj čakajo 28. t. m., ko se

starček, malodane čisto slep, sicer pa dobra dušica — zdaj ga ni več med živimi. Praznoval je svoj god. »Bratov« se je zbralo veliko. Prišla je na mizo pečenka in zelje. Ko je priromala skleda pred župnika, ki je rad jedel dobro zabeljeno zelje, si je precej naložil, in ker se mu je krožnik pomaknil malo na stran in on tega ni videl, si je naložil precejšen kupček zelja — poleg krožnika. Neusmiljeni »bratje« so se radi tega siromačku smejali in takrat mi ni hotel župnik jako dolgo odpustiti, češ, zakaj ga — slepo siroto — nisem opozoril. Toda jaz sem bil seveda, kakor vselej, tudi tedaj čisto »nedolžen«, jaz sploh nisem ničesar nič videl!

Iz tega, dragi in dragice, lahko izpozna, da tudi po farovžih in kaplanijah ne manjka pustnih šal.

Kaplanjsko življenje je veselo in srečno, a to si mora človek prikrbeti po zadovoljnosti, saj 24leten človek že lahko presodi, kakršne dolžnosti prevzema. Izgovarjati se pozneje na težkoče poklica, je nesmiselno in neznačajno. Sicer pa je bilo moje načelo vselej: »A light heart lives long«, lahko srce dolgo živi.

ima na skupnem sestanku vseh opozicijskih strank izvršiti zedinjenje. Že lansko leto sta sklenila odbora stranke prava in stranke »obzorašev« takozvano fuzijo, v kateri sta se zavezala vsaj v gotovih vprašanjih vzajemno postopati. Sedanja akcija gre za korak dalje. Najprvo hoče to fuzijo dejansko potrditi, potem pa še pritegniti v svoj krog stranko čistih pravašev, katerih vodja je poslanec dr. Josip Frank. Zadnji se je tudi izjavil, da se hoče tozadevnega shoda udeležiti. Ako se ta akcija posreči, imeli bi Hrvatje le dve stranki: vladno stranko ali pripadnike madžarov in opozicijo. Etnaki poskusi niso novi. Že leta 1894 in 1897 se je sklepalo tako zedinjenje, žal, da se je razbilo v odločilnih trenutkih. Vsaka stranka dolži drugo verolomstva in sebičnosti. Tukaj je težko soditi. Saj smo tudi pri nas imeli podobno »fuzijo«, ki pa je trajala le dotlej, da se je klerikalcem nudila prilika, izrabljati našo obveznost v svoje sebične namene. Zato smo od tedaj precejšnji pesimisti. Boljše je imeti odkritega sovražnika kakor pa hinavskega zaveznika, do katerega bi morali imeti obzire. Take cikle si ne more res delavna stranka želeči. Toda nočemo soditi hrvaških opozicijskih strank po našem kopitu. Rajši verujemo, da so vse hrvaške opozicije v svojem bistvu res narodno prepojene. Obzorašem že jamči ime toleranega in za vse narodno navdušenega Strossmayerja, da je v tej stranki dovolj poštenega duha. Tudi so hrvaški odnosi povsem drugačni. Zato pa se veselimo zmage hrvaške opozicijske ideje. Upamo, da se ne bodo pri tem stavili preozkosrčni predlogi. Vsaki stranki naj se prepusti v bistvu proste roke, da so le v odvažnih narodnih načelih edine. Toda le bojimo se, da bo tudi 28. januar povedal Hrvatoma, da je bolje za narod krop ali voda, le mlačna kaluža ne velja.

Atentat na španskega kralja?

Ko se je kraljeva rodbina v soboto zvečer vračala iz cerkve, je nekdo strelil proti drugemu vozu, v katerem je sedel višji dvornik, vojvoda Sotomayor, ne da bi bil koga zadel. Napadalec se imenuje Feito ter je izpovedal, da se je hotel nad vojvodom maščevati, ker je bil odpuščen iz službe. Pozneje se je dognalo, da je umobolen ter so našli pri njem receptise od priporočenih pisem, ki jih je pisal amerškemu predsedniku Rooseveltu, angleškemu kralju, nemškemu cesarju, ruskemu carju in sodnemu predsedniku v Mehiki, katere vse je prosil za posredovanje pri krivici, ki se mu je baje zgodila. Nekatero špansko časopisje, ki išče efektov, pa še vedno trdi, da je bil atentat namenjen kralju Alfonzu XIII. A tako malo razsodnosti menda niti nečloveški anarhisti nimajo, da bi stregli po življenju tako nedolžnemu dečku, kakor je španski kralj, ki podpisuje vse, kar mu predlože dejanski vladarji na dvoru.

Politične vesti.

— Spravne konference se zopet sklicujejo v terek ali sredo. Nemci so že sporočili Körberju, da njegov predlog zaradi češkega notranjega jezika ni sprejemljiv. Tudi češka ljudska stranka iz Moravske je sprejela resolucijo, s katero odklanja vladne predloge. »Hlas Národa« opominja Čehe, naj vztrajajo v spravnem pogajanju, dokler je to sploh mogoče, da že pride enkrat češka politika iz zagate obstrukcije na pot realne politike.

— Nagodbene predloge predloži avstrijska vlada poslanski zbornici dne 26. t. m. Isti dan se vrši tudi seja industrijskega sveta, ki se bo istotako bavil z novo nagodbo.

— Ogrski državni zbor je sprejel v sobotni seji zakonski načrt o naseljevanju. Ministrski predsednik je pri tem povedal, da je načrt naperjen zoper naseljevanje škodljivih elementov iz Galicije. Kaj pa pravi proti temu Avstrija?

— Olajšave za hiše z zdravimi in cenimi stanovanji. V soboto se je razglasila tozadevna ministrska naredba. Ministrstvo notranjih zadev je razposlalo

istočasno vsem deželnim vladam navodila, kako naj politične oblasti skrbijo, da se bo ta naredba povsod izvajala.

— Svobodomisleča in napredna stranka se snuje med dunajskim meščanstvom. Oklie je podpisala cela vrsta najuglednejših dunajskih meščanov iz vseh slojev. Glavni namen nove stranke je, organizirati boj zoper reakcijo, v kakršno je zabredla Luegerjeva stranka. Posegla bo aktivno že v prihodnje volitve.

— Avstrija in Novibazar. Iz Carigrada se poroča, da je dobila Avstrija od Rusije proste roke glede Novega bazarja. Prva posledica tega bo, da bodo avstrijske čete zasedle ta sandžak, da se tako stalno prilasti ozemlje, ki ga je Avstriji prisodila že berlinska pogodba.

— O pogajanjih med grofom Lambsdorffom in Goluchowskim glede Balkana je dobila nemška vlada zaupno obvestilo, ki je Nemčijo popolnoma zadovoljilo. Pogajanja pa se še nadaljujejo pismeno, a ko se definitivno doženejo, se bodo naznanila drugim velesilam in najbrže tudi javnosti.

— Konec krščanske demokracije. Abè Romolo Murri, vodja krščanske demokracije v Italiji, je napovedal konec krščanske demokracije ter ji pokazal hrbet, češ, da so klerikalci sami krivi, da je ta stranka zgubila vsak vpliv in pomen.

— 25-letnica smrti Viktorja Emanuela II. Dne 9. t. m. so praznovali po celi Italiji spomin 25letnice smrti prvega italijanskega kralja. V »Pantheon« je prišla deputacija 15.000 ljudi iz vseh pokrajin, a tudi Tržačani z dvema črnozavritima zastavama, pred katerima se je nosil napis: »Kralju, ki je hotel imeti zedinjeno Italijo, Tržačani z nevklonjenim zaupanjem.« Kralj je deputacije sprejel.

Dopisi.

Iz Idrije. Občni zbor »Sokola« vršil se je dne 5. t. m. v navzočnosti 44 članov. Po pozdravu staroste br. Iv. Grudna je podal tajnik br. Drag. Harmel svoje poročilo. Iz tega smo posneli, da je bilo preteklo leto za »Sokola« velepomembno, dobil je svoj lastni prapor in priredil veliko sokolsko slavnost. Društvo priredilo je razun te slavnosti še predpustno veselico, izlet in vrtno veselico pri »Zagodu«, javno telovadbo članov in naraščaja, ter peš izlet telovadcev. Udeležilo se je slavnosti 30 letnice obstoja »Čitalnice« v Kanalu. Odbor imel je v minoletem letu 12 sej. V tem letu ustanovilo je društvo svojim članom knjižnico, katera šteje koncem leta 192 knjig. Blagajnikov namestnik br. J. Novak poročal je, da je imel »Sokol« l. 1902 2905 K 17 h dohodkov in 2823 K 2 h stroškov, torej je prebitka 82 K 15 h. V imenu računskih preglednikov je poročal br. Seljak J., kateri je izjavil, da so računi v popolnem redu. Načelnik br. J. Novak podal je tehnično poročilo, iz kojega smo razvideli, da je društvo napredneje gojilo telovadbo. Statistika telovadbe članov nam kaže, da je bila vdeležba v vsem skupaj 2082, telovadnih večerov 150, povprek na večer je obiskavalo torej telovadbo 14 članov, »Sokol« ima koncem leta 28 telovadcev. Udeležba naraščaja pa je bila v vsem skupaj 1984, telovadnih popoldnevov je bilo 87, povprečni obisk toraj 23 gojencev, katerih je bilo koncem l. 1902 32. Telovadci nastopili so 4. javno, naraščaj pa 3. z različnimi vajami. Telovadba članov je v terek, četrtek in soboto od 8½ do 10. ure zvečer. Na predlog br. Novaka je članstvo izvolilo br. Ivana Grudna z vsklikom za starosta, ravno tako br. Drag. Lapajne za podstarosta. V odbor pa so bili izvoljeni bratje: Drag. Harmel, Fran Krčnik, Julij Novak, Mijo Tratnik, Dragotin Špet, Josip Lapajne in And. Primožič, namestnikom pa Josip Šepetavec, Anton Ferjančič in Tukač Ivan. Ker je bilo zadostno število članov navzočih in je več kakor dve tretjini teh glasovalo za premeno pravil, so se prečitala nova pravila, katera je sestavil vaditeljski zbor. Po kratki

debaty so se le ta potrdila. Pristavil se še paragraf, da ima društvo pravico spremljati svoje umrle člane slovesno k zadnjemu počitku in došlo, da so odborove seje brez izjeme javne. Ker se po tej točki ni nihče oglasil za besedo, je zaključil br. starosta občni zbor.

Kostanjeviška graščina.

(Dalje.)

Močnih, vodečih ljudi se ne izgaja lahko v manjših razmerah. Brez teh pa nobeno gospodarstvo ne bo dobro izhajalo. Vzemimo vso kmetijo v zadrugah, voditelji istih kje ste? Pa tudi delavska kmetijska zadruga, kakor jo kaže Oppenheimer v svojih, po gospodarskih učenjakih jako ovaževanih knjigah: Siedlungsgenossenschaften in: Grossgrundbesitz und Socialismus, hoče postati oblika kmetovanja bodočnosti, bo morala imeti veleposestva. In okvir teh veleposestev je dan v veleposestvih prošlosti. Sredi polja poslopja — vodna moč in vse drugo, kar potrebuje kmetija. Res, da srednjeveški veleposestniki niso v poljedelstvu Rimljanov dosegli, ali to so znali ti ljudje brez znanja poljedelske kemije, izbrali so dobre svetove za svoja posestva in vse drugo, kar je bilo treba za to gospodarenje. In naj se reče, kar se hoče o krutem izsesovanju tlakarjev v prejšnji dobi po teh voditeljih tedanje kmetije, izrejali so v velikih familijah čvrste ljudi, duševno in telesno zdrave otroke. V velikem gospodarstvu veleposestva se je grajski sin nevede navadil organizacije delavstva v kmetiskem delu, kot kmet je bil v vedni dotiki z naravo, pridobil vse dobre lastnosti izreke na kmetiji in zraven je imel v gradu še drugo izgojo, izgojo duševnosti, kakor jo je gojila preteklost in pozneje, ko so mesta nastala, imel je ta človek na gradu tudi izgojo meščanstva po njega vedah, naukih. Tu se je srečno družila izgoja na deželi z omiko, izgojo mesta. Da mi Slovenci dosti takih ljudi nismo imeli od časa protireformacije naprej, to štejemo za veliko nesrečo. Ako bi se narodu ne puščalo v 17. stoletju toliko dobre krvi v tem oziru, ne bi nas bili toliko ponemčili in mi bi bili danes močan industrijalen narod na jugu vzlic vsemu nesrečnemu vladanju avstrijskih vlad. Narodov organizem zdaj nima pravega kostenjaka. Veleposestva tudi drugod ginevajo, ali sinovi gradov dajejo v novejšem gospodarstvu, življenju jako dober človeški material uradništvu ter trgovini, kmetijskim šolam itd.

Resnične so lepe besede Karla Jentscha: In dem Schicksal der einzelnen Gutsbesitzerfamilie liegt schon das Schicksal des Volkes vorgebildet; denn das Vaterland ist das Landgut des Volkes. Ali ustaviti se ne da propadanje naših veleposestev. Lastniki večine naših posestev lahko danes tožno deklamujejo: an's Vaterland, an's tenere schliess dich an, das halte fest mit allen deinen Kräften! — Skrpaj sta spadala po gospodarstvu s kmetom in pozneje tudi z meščanstvom v vseh ozirih, — ločiti se od teh gospodarskih pomočnikov po jeziku in navadah, lačno gledati na omizje tujine, zanemarjati gospodarstvo doma, tujcem in tujemu kapitalu zravnjavati pot v naše dežele, — grozno se je to tudi na lastnikih naših veleposestev maščevalo! Lepše je biti prvi v domačem selu, kakor kajže malega na dunajskem dvoru. — Razparcelirajmo tedaj! Mogoče je danes to. Naš kmet zasluži v Ameriki precej milijonov kron. Dobro plačuje grajski svet. Znani so nam slučaj, da je dražil naš kmet na licitandah do 2000 K oral travnika, njive, oral izsekane hoste do tisoč kron. Ako ne bi imel zaslужka v ameriški industriji, bi ne mogel kupovati, tudi za malo ceno ne.

Tudi večji kmeti kupujejo radi grajsko zemljo, posebno pa radi hoste. Dobil je naš kmet malo hoste iz oslobođenja kmetije od tlake in desetine. A večji in manjši kmeti ne bi imeli s čim plačati, ne vrtni dolga, ako ga v nakup zemljišč na up vzamejo, že bi Amerike ne bilo. Kako veliko telesne in duševne moči ta Amerika našemu narodu stare, denar dobi iz nje domovina in za nakup na razprodaji se nabavljajočih veleposestev. Tudi kostanjeviški, nekdanj samostanski svet mora priti na ta boben, drugače ga dobijo menihi! V Avstriji živimo. — Vpraša se le, kako? (Dalje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 12. januarja.

— Osebnosti. Poštni kontrolor v Ljubljani g. Fran Poka pl. Pokafalva je šel v pokoj. — Poštni oficial v Ljubljani g. Matevž Pegačnik je imenovan poštним kontrolorjem v Trstu. — Častno svetinjo za 40letno službovanje je dobil ljubljanski mestni ekspeditor gospod Ivan Kališ.

— Quousque tandem abutere... Iz Celja se nam piše: Deželno sodni svetnik pl. Sokoll pojde menda kmalu v pokoj radi bolezni. Pa že dolgo prej, predno se vroči pl. Sokollu »modra pola«, skrbni grof Gleispach po očetovsko za to, da se pri krivičnih personalnih razmerah celjskih sodišč (nastavljeni so v Celju večinoma nemški nacionalci in zagrizeni nasprotniki slovenskega ljudstva) nič ne izpremeni. Na poskušnjo poslal je grof Gleispach v Celje svetovalca in predstojnika okrajnega sodišča v Slov. Gradcu, »hudega« nemškega nacionalca Karola Medveda, ki »slovi« radi svoje pre nizke nesposobnosti in svoje nedelavnosti. Lanskega leta, ko ta »odlični« mogoči naslednik Sokollov še ni prišel v poštev in ko bi Gleispach moral poslati v Celje le kakega slovenskega kompetenta — v obče znano je, da so v zadnjih letih kompetirali v Celje starejši slovenski sodniki, kakor Medved, in sicer tudi na Sokolovo mesto — se le ta ni gnil, akoravno je bila tedaj bolezni. Sokolla akutnejša, kakor dandanes. Kakor hitro pa se je pojavila ta »zvezda« (namreč Medved), med mogočimi nasledniki pl. Sokolla, postavila grof Gleispach seveda njega v Celje, akoravno se je s tem preokoličala cela vrsta sposobnih in delavnih mož, med njimi tudi slovenski svetovalci. Mi pa opozarjamo slovenske poslance, da z vso silo nastopijo proti sedanjim justični upravi, ki tako sistematično dosledno zatira slovenski živel posebno na Štajerskem in dela za razširjenje nemštva in zatiranje slovenstva.

— Občinske volitve na Jesenicah so se vršile dne 7. in 8. t. m. in je izid ta, da so v drugem in v tretjem razredu zmagali združeni Slovenci, v prvem razredu pa so, razen enega mandata, zmagali Nemci. Povodom teh volitev je klerikalno časopisje vse storilo, da bi zmedlo pojme in tudi sedaj še trosi očitne neresnice o tej stvari tako da se mora stvar vendar nekoliko pojasniti. Jeseniška občina obsega več vasi. Najvažnejša med temi je Sava, kjer stoji velika tovarna kranjske obrtne družbe. Naj že kdo misli o tej družbi, kar hoče, to je pribito, da živi vsa jeseniška občina od te tovarne in da bi vladala na Jesenicah velika beračija, če bi te tovarne ne bilo. Naravno je torej, da ima tovarna mnogo vpliva v občini in da mora občina s tovarno računati. Na strani tovarne stoje pa tudi Savčani. Med Jeseničani in Savčani je že od nekdaj veliko nasprotje in da želi Sava, kot najvažnejši del občine, imeti tudi v občinski upravi prvo besedo, je pač umljivo. Vrhu tega je pa še neko nasprotje med občinarji: razdeljeni so na stranke. Uradništvo tovarne je nemško, ravno tako uradništvo pri gradnji železnice, delavstvo je razcepljeno na narodno-napredno, na krščansko-socialne in socialno-demokratske in na nemške delavce, kmetje so večinoma klerikalni, neodvisna inteligenca — katere pa je jako malo — je narodno-napredna. Doslej je med tovarno in med slovenskimi strankami bilo dosti dobro razmerje. Samo blagohotnosti in naklonjenosti tovarniškega vodstva se imajo klerikalci zahvaliti, da so mogli organizirati močno krščansko-socialno stranko. Pri letošnjih volitvah se li sklenil nikak kompromis. Čujemo, da vsled tega ne, ker so tovarna in Savčani zahtevali zase 16 mandatov, torej veliko večino. Prišlo je vsled tega do boja. »Slovenec« je z veliko strastjo posegal v ta boj, in sicer je predstavljal položaj tako, kakor da se gre za obrambo slovenskega značaja Jesenic ter proti germanizaciji in luteranstvu. V resnici pa stvar ni taka. O luteranstvu sploh ni govora bilo pri volitvah in da se tovarna ne zavzema za luteranstvo, kaže najbolje okolnost, da je tovarna pač skrbela, da je prišel drugi katoliški kaplan na Jesenice, na drugi strani pa odbila prošnjo protestantskega župnika, da se mu prepusti

soba za službo božjo. Tudi z germanizacijo ni tako hudo. Občina uraduje še vedno nemško in prepričani smo, da bo, žal, tudi v naprej tako ostalo — vzlic vsem opominom in vsemu prigovarjanju iz naše stranke. Nemške šole — ki jo Nemci zahtevajo — tudi ne bo preprečiti, če je dovolj nemških otrok. Župnik Šinkovec je največ kriv, da so Nemci tako hitro spravili to vprašanje naprej in le naši stranki se je zahvaliti, da se je odredilo novo štetje »nemških« otrok. V resnici torej boj ni imel tega pomena, ki se mu je dajal. Mi se pred volitvami nismo hoteli vtikati v ta lokalni boj, ker smo vedeli, da so naši somišljeniki razcepjeni na dva tabora: eni so stali na strani tovarne, drugi na strani klerikalcev. Piše se sicer, kakor da je stranka Savčanov bila nemškutarska. To pa ni resnično, kajti med njenimi so bili tudi slovenski rodoljubi, ki odločno zatrjujejo, da niso šli v boj, da bi Jesenice germanizirali, nego da bi jih naredili napredne in da so hoteli dobiti večino v odboru, ker je za Savčane občinski odbor vse drugače večje važnosti, kakor za jeseniške kmetovalce. Ko bi bili imeli med kandidati tovarne in Savčani Slovenci večino, bi se bil naš list gotovo za nje zavzel. Jesenice imajo veliko prihodnost in je sedanjí čas tako važen, da je treba v občinskem odboru mož, ki so kos svoji nalogi. Jesenice so postale industrialen kraj in zato je treba občinskega odbora, ki ima smisel za potrebe takega kraja in ne sodi vsake stvari le s stališča jeseniških in rovtarskih kočarjev. Ker pa je savska ali tovarniška stranka pri postavljanju kandidatov določila več Nemcev kakor je po naši sodbi prav, zato je nismo podpirali, nego se je iz naše stranke pomagalo, da je zmagala lista, da so šli jeseniški naprednjaki roko v roki s klerikalci. Zmagali so le z jako majhno večino. V občinskem odboru je sedaj razmerje 17 : 6. Naloga novega odbora je, pokazati na eni strani razumevanje za potrebe industrialne občine, na drugi strani pa z dejanji in ne samo s telegrami dokazati, da mu je res za narodni značaj Jesenic. Če se to zgodi, resnično zgodi, potem poneha tudi nasprotje med Savo in Jesenicami in potem pa smemo upati, da ostanejo Slovenci na krmilu. Če pa novi občinski odbor ne bo kos svoji nalogi, potem je gotovo, da bo čez tri leta savska ali tovarniška stranka sama zmagala.

— **Župniku Marčiču** bržkone ni več všeč na Slapu, rad bi dobil kako boljše, »pohlevnejšo« faro. Zato se je pa treba predvsem seveda škofu prikupiti. G. župnik ve, da bode višjemu pastirju najbolj ugajal, če pride njegovo ime debelo tiskano v umazanega »Slovenca«. — Zato je tudi poslal na našo kratko opomnjo o njegovi pridigi »Lažnivemu Kljukcu« precej dolgo izjavo, v kateri trdi med drugo otrobarijo, da je svojo pridigo, ki jo je imel na Štefanov dan v Vipavi, temeljito trikrat preštudiral. — Nismo mislili, da nam boste skuhali, gospod župnik, s svojo dolgo klobasarijo in še celo pri trikratnem premišljevanju — tak »zos«.

— **Iz Kostanjevice** se nam piše: V soboto dopoldne so šli tukajšnji gospod župnik obhajet bolnika. Kleče je molilo občinstvo Najsvetejše, a gospod župnik so šli skozi vrste, mahajoč z rokami kakor rekrut, ki sme prvič iz vojašnice. Niti z roko, niti z Najsvetejšim niso dali blagoslova. Gospod župnik so sicer grozno debeli in jim je kaj takega sitno, a malo bi se le lahko potrudili. To so malenkosti, a če človek vidi tako grozno komednost povsod, ga nehoti jeza prime.

— **Strah v cerkvi.** V Šent Vidu pri Zatičini se je včeraj zjutraj primerila v cerkvi velika panika. Zjutraj ob 6. uri je bilo pri maši zbranih kakih 4000 duš. Med mašo je neki komedijant, ki uprizarja v Št. Vidu pasijonske igre, zažgal na cerkvenem pragu bengaličen ogenj. Ko so ljudje zagledali rudeči plamen, so mislili, ali da se je zem-

lja odprla, ali da pada ogenj z neba — in vse je mislilo na rešitev. Kakor blazni so ljudje drli iz cerkve. Vsak je hotel biti prvi. Skakali so drug čez drugega, se suvali in pehali. Nekemu otroku je bila roka zlomljena, tri ženske, ki so v blagoslovljenem stanu, pa leže in se ne ve, kako bo z njimi. Koliko je škoda na oblekah itd. se sploh ne da uganiti. Ko so ljudje spoznali, da je ves ta silni strah provzročil bengalični ogenj, se je njihova jeza obrnila proti tujemu komedijantu, ki je bil hudo tepen, dokler ga niso orožniki vzeli iz rok razsrjeni množici in ga odgnali v zapor.

— **Repertoar slovenskega gledališča.** Jutri se vprizori po daljšem času zopet Gounodova klasična opera »Faust«. Naslovno ulogo poje g. Vlček, Mefista gospod Aschenbrenner, Marjetico gđ. Procházkova, Valentina g. Kral. Opera »Faust« spada med najkrajše, vedno lepa glasbeni dela, ki so stalno na repertoarju vseh gledališč. G. Vlček prištevajo ulogo Fausta med svoje najboljše. G. Aschenbrenner je vprizoril opero docela nanovo.

— **Slovensko gledališče.** Obedve nedeljski predstavi sta bili jako dobro obiskani. Razložek glede učinka je pa menda pač ta, da se je občinstvo dramatizacije Szienkiewiczovega romana »Quo vadis« že precej nasitilo, dočim ima Albinijeva, opereti slična opera »Maričona« še vedno jako veliko privlačne sile. Slabo vreme je menda zakrivilo, da se operna vprizoritev ni obnesla toli imenitno, kakor pri prejšnjih predstavah. Glasovno niso vstrajali predstavljalci z enakim vspehom; dočim se nima kaj oponašati damskim ulogam itd. gospe Hanusovi kot »Maričona«, gospodični Procházkovi hčeri grofa Turpoljskega — slednja je bila izvrstno disponirana, pa gospodični Glivarčevi, Maričonkini materi, opazil si pri gospodih Hajku in Kralu, da je vplivalo obnebe nekoliko na njiju organ. Trudila sta se pa ipak naporno tako, da sta žela živahno priznanje pred jako animiranim občinstvom. Šesterospjev v prvem činu in pa sodelovanje vseh pevskih moči v drugem činu merodajna sta bila za lepi vspeh, kakor vselej. Gospod Vlček je navdušil poslušalca v ulogi Fra Dorotiča z ognjevitim naglašanjem domoljubja, katero se izraža v skromnih kriticah, naklonjenih tej, sicer presiromašno opremljeni junaki vlogi. Vrli sodrug mu je bil gospod Aschenbrenner kot Comes Turpoljski, glede igre, kakor pevanja. V epizodi, kadar se pleše kolo, odlikovala sta se, kakor znano, gospod Lier in gospodična Kreisova. Glede slednje vrle naivke je priznalo občinstvo, da ceni po pravici telesne vrline, s katerimi se je nedavno otrešla znanega nesramnega napada. Kolo se je moralo vsled tega ponoviti. Dr. B.

— **Ovacije gđ. Kreisovi v gledališču.** Napadena gđ. Kreisova je bila včeraj pri obeh predstavah v gledališču predmet prisrčnim ovacijam. Popoldne jo je pozdravilo občinstvo z burnim ploskom, zvečer pa se ji je med viharim aplavzom in klicanjem izročil velik in krasen šopek s trakovi in napisi: »Ljubljenci čestita občinstvo!«

— **Obiskovalcem gledališča!** V zadnjem času se je udomačila navada, da prihajajo nekateri posetniki gledališča vedno prekasno k predstavam, kar zlasti pri drami jako moti. V bodoče se bo moralo ukreniti, da bodo prepoznani dohajalci smeli med dejanji le na stojišče, kakor je običaj na Dunaju, v Pragi in drugod!

— **Društvo „Pravnik“** sklicuje svoj XVII. redni občni zbor na dan ponedeljek 26. januarja v restavracijske prostore »Narodnega doma« v Ljubljani. Spored vsebuje 1. nagovor načelnikov, 2. letno poročilo tajnika, 3. letno poročilo blagajnika in računskih preglednikov, 4. volitev odbora, a) načelnika, b) 10 odbornikov, c) dveh računskih preglednikov, 5. posamezne nasvete. Pričetek ob 1/9. uri zvečer.

— **Predavanje v planinskem društvu.** V soboto je zbral planince k zabavnemu večeru predavanje g. prof. Ivana Macherja, ki je razpravljalo o ledenikih, o njih postanku in razširjenju, njih vstroju in sestavi, pri čemur je podal nemalo zanimivih podatkov o nevarnosti, ki preti turistu na ledniku, pa tudi o pogubnosti, s kakoršno pretijo dolinam suhi plazi, mokri plazi in ledeni plazi. Predavanju njegovemu niso služili le naši, marveč tudi tuji ledniki kot predmet in spjel je gospod predavatelj poslušalce celo tja h gronlandskim ledenikom, ki jih spodjeda morje, da jim utrga ledene gore, strah in kras atlantskega oceana. Glasno hvalo občinstva je tolmačil g. prof. Orožen, ki je še nekaj svojih misli podal, opozarjajoč, da zahvaljamo svoja krasna jezera nekdanjim ledenikom, ki so splavili nizdoli svoje kamnite groblje, da so zajezili svet, v katerem se sedaj igrajo jezerski valovi.

— **Vodnikova tresa v Šiški.** Šišenska čitalnica praznuje dan Svečnice, 2. februarja, svojega slavnega ožjega rojaka V. Vodnika z besedo in plesom v Koslerjevi zimski pivarni. Pri slavnosti sodeluje cela ljubljanska društvena godba. Ta večer ponavljala se bo igra »Muteca«, ki je bila prva dramatična predstava v Šiški. Zgodovinski spomin bo tudi deklamacija »Valentina Vodnika slava!« od Jakob Aleševca.

— **Zagorje ob Savi.** Tukajšnji diletantje uprizore »Rokovnjače« dne 18. t. m. drugič v dvorani L. Habata. Ker je prva predstava tako izborna uspeša, ter je vzlic veliki dvorani zmanjkalo prostora, ponove se »Rokovnjači« ob znižanih cenah. Začetek točno ob 6. uri zvečer.

— **Narodna čitalnica v Starem trgu pri Ložu** je dne 24. decembra 1902 pri svojem zborovanju zvolila sledeči odbor: gosp. Edvard Picek, predsednik; gospod Michael Korber, podpredsednik; g. Milan Lah, tajnik; gosp. Feliks Mlekuz, blagajnik ter odborniki: gospod Josip Pellegrini, Ivan Benčina, Ferdo Wigale, Fr. Zagarm, Fran Wolny. Nadalje napravi društvo dne 25. januarja 1903 svoj običajni plesni venček s šaljivo pošto. Pri »venčku« sodelovala bode godba c. in kr. pešpolka štev. 27.

— **Telovadno društvo „Sokol“ v Idriji** priredi v nedeljo dne 18. t. m. veselico s plesom v pivarni gostilne pri »Črnem orlu«. Začetek in telovadba ob 8. uri zvečer. Vstopnina za člane 30 h, nečlane pa 60 h.

— **Odbor „Narodne čitalnice v Celju“** naznanja, da se je z ozirom na koncert »Glasbene Matice v Ljubljani«, kateri se vrši dne 18. prosinca 1903 in kojega se tudi nekateri celjski Slovenci vdeležijo želijo, — plesni venček, ki bi se bil imel isti dan vršiti, preložil na nedeljo dne 25. januarja 1903. Vabila na ta plesni venček so se danes že razposlala.

— **Vsem slovenskim tamburaškim društvom in posameznim tamburašem.** Novo ustanovljena »Zveza čeških tamburaških društev« bo pričela spomlad izdajati svoj lastni organ »Vestnik tamburašký«, ki hoče biti tudi na razpolago bratskim društvom slovenskim. Vsa društvena poročila in druge vesti, ki so s tamburanjem v dotiki, naj se pošiljajo na naslov: Ivan Novák, Praga II. ulice v Karlova štev. 453, kateri tudi na vsa vprašanja odgovarja.

— **„Vranska Vila“,** pevsko društvo, ima svoje glavno zborovanje v nedeljo, 18. januarja t. l. ob 4. uri popoldne po običajnem redu v društveni sobi gostilne »Slovan« na Vranskem. Vabijo se prijatelji petja najvljudneje.

— **Posredovalno delovanje mestne posredovalnice za delo in službe v mesecu decembru.** V primeri s prejšnjim mesecem je došlo jednako število delodajalcev, vendar nekoliko manj delojemalcev, v primeri z onim lanskega leta pa je došlo v letošnjem dokaj več oglašil. Moškim so bile službe ponudene za trgovske pomočnike, mizarje ključarje, kovače, čevljarje, pisarje, največ pa trgovskim slugom in prometnim uslužbencem. Pri ženskem delu je bilo oddanih največ hišnih poslov, gostilniških uslužbencev in poslov za kmetско delo. Posredovanje z vajenci ni imelo povoljnega uspeha, dasi je mnogo vprašanj za istimi, vendar jih vedno primanjkuje. Ravnotako je s posredovanjem stanovanj, ker je pripravnih srednjih stanovanj jako težavno dobiti. Kakor običajno se je posredovanje nanašalo največ za mesto, za vnanje kraje le deloma, dasi dohaja mnogo zunanjih naročil, celo iz oddaljenih krajev, na pr. iz Srbije. Službe dobe takoj: 7 tesarjev, 1 komptoiristinja, več ra-

čunajočih in navadnih natakarič, kuharic in drugih poslov. Službe iščejo: 2 trgovska pomočnika, 2 skladiščnika, 1 graščinski upravitelj, 3 pisarji 1 kurilec, 1 najemnik gostilne, 2 natakarja, 1 kletar, 2 grašč. slugi, več prodajalk in drugih hišnih poslov. V najem se iščejo stanovanja z 1—2 sobama. Oddati je več mesečnih sob, 1 pisarna in stanovanja s 3—5 sobami.

— **Izpred sodišča.** Kazenske obravnave pri tukajšnjem dež sodišču. 1.) Urarski vajenec pri gosp. Franu Čudnu, 16 let stari Makso Gostinčar iz Ljubljane, pobral je svojemu gospodarju več ur in dragocenosti v približni vrednosti 260 kron. Po lastnem priznanju je on te ukradene reči po slepi ceni tretjim osebam razprodajal, skupljeni denar pa lahkomišljeno zapravil. Sodišče ga je obsodilo na 4 mesece težke ječe poostrene z 1 postom in trdim ležiščem vsakih 14 dni. 2.) Zaradi pregreška zoper varnost življenja je bil na 5 tednov zapora obsojen posestnikov sin Anton Likar, ker je dne 17. novembra l. l. v Rupnikovi krmici na Kočevju po lastni neoprednosti z nabitim revolverjem težko v prsi rani Andreja Skoka tako, da je ta čez nekaj dni vsled zadobljene rane umrl. 3.) Na 4 tedne ječe je obsodilo sodišče Petra Štrukeljna, delavca v Ljubljani zaradi hudodelstva javne sile. V jeseni leta 1899. se je z zidarjem Miho Šteherjem na šentpeterski mitnici s silo protivil mestnim redarjem aretovanju zaradi nočnega razgrajanja pred tukajšnjo deželno bolnico. 4.) 19 let stari Jožef Slapničar iz Sela je hotel s tujim potnim listom odpotovati v Ameriko, da bi se izognil vojaškemu naboru; obsojen je bil na 21 dni strogega zapora in na 10 K denarne kazni.

— **Samomor v policijski stražnici.** Gosp. Karol Eberle je bil magaciner v vevški papirnici. Ravnateljstvo je bilo z njim jako zadovoljno, ker je svoje dolžnosti vestno, pošteno in marljivo izpolnjeval. Pred nekaj meseci se je oženil, a ne srečno. Žena se je v Vevčah dolgočasila ter večkrat uhajala v Ljubljano in se tu zabavala kakor je vedela in znala. Naravno je, da so vsled tega nastali prepiri. Ker je žena pred kratkem zopet zapustila Eberla, je ta sklenil, narediti konec temu žalostnemu razmerju in oditi v Ameriko. Odpovedal je službo — ravnateljstvo mu je spisal izborno spričevalo in se oglašil na magistratu, da dobi dovoljenje za odhod v Ameriko. Žena je to izvedela in je Eberla naznanila policiji, da razprodaja njeno pohištvo. Ali je Eberle res kaj prodal tega pohištva, nam ni natančno znano, kaže se pa, da je bil krivično obdolžen. V soboto je šel Eberle mimo magistrata. Tu ga je pred hišo stoječi stražnik prijel in ga povabil na stražnico. Ko mu je tu povedal stražniški vodja, da mora ostati v zaporu, je Eberle vzel revolver iz žepa in se ustrelil.

— **Samomor vojaka.** Danes ponoči se je v brambovski vojašnici ustrelil četovodja Rudolf Marbel. Isti je pil ponoči v Fabianovi gostilni in se je tukaj nedostojno vedel proti kurjaču Vinkotu Magistru. Ko sta šla potem skupaj domov, ga je v Streliških ulicah napadel in ker se Magister ni hotel udati njegovi želji, je potegnil bojonet, na kar je priskočil V. Magistru na pomoč dimnikarski pomočnik Anton Zupanc in odvzel bajonet četovodji, kateri je zbežal v vojašnico. Tukaj se je vlegel v posteljo in se ustrelil za vratom v glavo.

— **Ženo je hotel postrašiti.** Včeraj ob 1/6. zjutraj je šel mizarjski pomočnik F. S. po Poljanskem nasipu z neke veselice v Šiški domov in se med potjo prepiral s svojo ženo, ker je ona plesala z nekim drugim, kar ni bilo njemu všeč. Žena ga je na mestu pustila in šla naprej. S. pa je hotel svojo ženo postrašiti in je šel po stopnicah proti Ljubljani, da bi žena mislila, da se hoče usmrtiti. Na stopnicah pa mu je spodrsnilo in mož je padel v Ljubljano. V vodi je na ves glas kričal na pomoč; na kar sta priletela k sreči Valentin Semej, čevljarški pomočnik na Poljanski cesti št. 60 in policijski stražnik Franc Rok in ga potegnili iz vode.

— **Žganje jo je umorilo.** Frančiška Trtnikova 19 let stara, brezposelna služkinja je od sobote zvečer pa do včeraj zjutraj v Erjavčevi gostilni v Spodnji Šiški pomagala kot natakarič. Po končanem delu je začela piti žganje in ko ga je že spila dve osminki, se je bahala, da si ga upa spiti še pol litra. Neki gost ga je res plačal še pol litra in ona ga je spila, na kar je obležala nezavestna. Pripeljali so jo v bolnico, kjer je popoldne umrla.

— **Ukradene kože.** Posestniku in trgovcu s kožami Mihaelu Maierle v Predgradu v črnomaljskem okraju je bil iz zaklenjenega skla-

dišča ukradenih 19 kož od kun, vrednih 40 K.

— **Na električnem vozu obvisel.** J. Slibar, delavec na južnem kolodvoru je v soboto zvečer v Sv. Florijana ulicah med vožnjo skočil z električnega voza, pri tem pa je obvisel za havelok in ga je voz par korakov vlekel za seboj. Zgodilo se mu ni ničesar, ubila se mu je litrska steklenica, katero je imel v haveloku.

— **Na pošti najden denar.** C. kr. gozdar Franc Zajc je našel v soboto popoldne na glavni pošti denarnico, v kateri je bilo nad 50 K denarja.

— **Na južnem kolodvoru najdene reči.** V času od 3. do 9. t. m. sta bila najdena na južnem kolodvoru dežnik in palica s svinčnim držajem.

— **Najnoveje novice.** 500 milijonov dolarjev podedovala. Znani milijonar Bradley se je na smrtni postelji poročil s svojo uslužbenko ki podeduje na ta način 500 milijonov dolarjev. — Razoroževanje. Knez v Monaku je začel prvi z razoroževanjem. Sklenil je z letom 1904 razpustiti celo svojo »armado«, oziroma jo preleviti v policijo. Njegova armada namreč sta dva voja po — 75 mož. — Bencin se je razpočil v trgovini Sinek na Dunaju, uničil vso trgovino ter smrtno ožgal lastnico in njeno pomočnico. — Sleparka Humbert je bila zaslislana pri preiskovalnem sodniku, a ni hotela na nobeno vprašanje odgovoriti, češ, da bo porotnikom razkrila, da je največja žrtva v tej aferi. — Minister Prinetti na dvboj pozvan. Grof Bellegarde je pozval italijanskega ministra Prinettija na dvboj, ker ga je minister vrgel skozi vrata. — Strašna rodbinska drama. V Karlsbergu pri Gabloucu so našli v neki gostilni šest mrličev. Dognalo se je, da je to Fr. Amle s svojo ženo in štirimi otroci, ki so šli v smrt zaradi velike bede. — Ponarejanje bankovcev po 10 kron. V Anconi v Italiji so zalotili družbo ponarejalcev, ki so imeli cele sklade avstrijskih bankovcev po 10 kron izgotavljenih. Baje že krožijo po nekod pri nas ponarejeni desetaki, vsled česar je treba paznosti.

* **Stoletni v Ameriki.** Ravno kar je izšla statistika o štetju stoletnih oseb v Severni Ameriki l. 1900. Med 76.000.000 prebivalci je bilo 3504 takih, ki so prekorčili 100 let življenja, tedaj na vsakih 20.000 oseb po ena oseba. Zanesljivo je seveda le število glede belokožcev, ker črnci in Indijanci ne štejejo let ter niti ne vedo za leto rojstva. Značilno pa je, da je med 56.600.000 domačimi belimi prebivalci le 446 stoletnih, med 10.000.000 naseljenici pa 391, tedaj v razmerju petkrat več. Pri obojih pa prevladujejo stoletne žene, in sicer je med domačini 152 stoletnih mož in 294 žen, med naseljenici pa 178 mož in 213 žen.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 12. januarja. Na godbena pogajanja med avstrijsko in med ogrsko vlado so sedaj tudi formalno končana. Včeraj zvečer so bili v Budimpešti revidirani, tekstirani in podpisani nagodbni zakoni.

Dunaj 12. januarja. O usodi pravnih konferenc se je včeraj in v soboto sklepalo v Pragi in v Brnu. V Prago je bil poslan minister Rezek, da posreduje med vlado in med Čehi. V Brnu je bila sklenjena resolucija, ki od klanja Körberjev načrt za uredbo jezikovnega vprašanja; tudi izvrševalni odbor mladočeske stranke je odklonil ta načrt, s katerim pa tudi Nemci niso zadovoljni. Na odklonitev je bila vlada pripravljena. Vprašanje, ki vlado zanima, tudi ni, če se doseže sporazumljenje, marveč le, če odnehajo Čehi od obstrukcije ali če ne odnehajo. V tem oziru se, kolikor je znano, včeraj ni še nič definitivnega sklenilo.

Dunaj 12. januarja. Poročila, da sestavlja predsedništvo poslanske zbornice novopravilni red, so istinita. Baje se misli na to, da parlament sam odobri ta novi proti nujnim predlogom naperjeni pravilnik.

Madrid 12. januarja. Feito, ki je ustrelil na kraljevski voz, hoteč usmrtiti najvišjega dvornega komornika, vojvoda Sotomayor, je blazen.

